

«monteras» adoptant barretines («gorros catalanes») o barrets.

Almenys condicionalment pot valer com a documentació del NL un cogn. val. igual, si fa no fa. Sobretot cap a la Vall d'Albaida: un venerable *Gaspar B. Arbuxech* 1645, fill d'Ontinyent, una venerable Anna Ma. *Arbuxech* 1416 també d'Ontinyent; *Arbuxech* cogn., a. 1645, a Agullent (Sarthou, GGRV 394, 580 n., 508, 589 n., 516, 591, 595); avui tinc nota d'un *Albuxech* a Almussafes (xxx, 192.7) i d'un altre a Ontinyent (xxxii).

ETIM. S'ha allegat o cal allegar en pro de diverses tesis. De les últimes veig clar que hem d'abandonar-les, però les tres primeres són totes sostenibles.

1) Amb lleus variants, un nom de planta o arbust: en particular un *ARBUSCETUM 'lloc d'arbres o arbustos', amb sufix colle. -ETUM, potser es podria deduir de *arbuscula* o *arbusculus*, diminutiu de *arbor* (que etimològicament havia estat *arbos*, -*boris*), diminutius escassament documentats en algunes fonts del ll. vg.¹

Admetent canvi de sufix en -ELLU hi podríem lligar un *Arbuscellum* que es documenta en l'a. 870 i seria la base del nom d'un mas del dept. Aude (Sabarthès, *Dict. Top. s. v.*), prop de Quilhan, que més tard (segle XVIII) apareix retrogradat com *Arbouis* (d'on potser el cogn. cat. *Arboix*, peculiar sobretot de Girona). En el poema del Cid apareix *val de Arbuxuelo*, vv. 1493, 1543, 2656 (Mz. Pid., *Cantar de Mio Cid*, p. 61, i fot.; *Arbixuelo* en la 3.ª Crón. Gral., i avui vulg. *Arujuelo*, pp. 64, 70). En tot cas és cert que el ll. vg. ARBUSCELLUS ha quedat com it. *arboscello* 'arbret', ja usat per Dante. D'aquest tinc per manlleu un mot *arbuixell* de l'ús del qual en català només tenim notícia en OPou, i un *arbuixell* usat pel val. Bodria (DECat I, 362a19-21). Reconec jo allí que tot això a penes es pot dir català. De tota manera cal dissociar d'això el ll. ARBUTUS, cat. *arboç* (d'on, p. ex., el NL de Conflent *Arbuçols*), nom de planta enterament independent, amb el qual involucra abusivament SSiv. el deriv. de ARBOR, quan suggereix una etimologia d'*Arbuixec*.

¿Podria venir *Arbuixec* del tal *ARBUSCETUM 'arbrada d'arbustos'? Amb aquest, l'enllaç fonètic fóra més fàcil que amb aquells noms en -ELLU que hem delimitat filològicament en la nota. Car -SCE- dona *uixec* en català. També des del punt de vista semàntic això es podria justificar.

2) Podria ser un NP aràbic. De fet un nom aplicable ha existit en àrab: *Abū Šākk* consta com a NP viu i usual a Algèria: un dels innombrables formats amb *Abu-*. I aquí sí que no podem posar en dubte el genuí arabisme del segon component, tampoc com ho podem del primer, car l'arrel *šākk* és ben viva en l'àrab de pertot, ja corànic (Dieterici) amb els sentits de 'es-crúpol, gelosia, escàndol, zigzag'; i també en el del nostre *Šarq al-Andalus*: «dubitare» (RMA 357), «sugere» (no en el sentit de 'xuclar') sinó en el de 'ensumar, aspirar aire' («asomar» glossa cat. de RMA 598.3); a tots dos articles figura com a verb i també com a nom

d'acció o abstracte *šākk*. 'Abu Šākk, doncs, pròpiament 'home escrupolós, gelós'; passat que fos amb *Abu-* com a exponent personalitzador 'el dels dubtes, dels zigzags'. Fonèticament tinguem en compte que és normal el pas de *šākk* a cat. -*šek*. *Bu-* es podia tomar *Albu-* com un de tants casos d'extravasació de *Al-* que hem documentat abundantment a l'article *Alboçàsser*.

3) I hi ha una etimologia mossàrab simple i ben fundada: ARBOR SICCUS (o acus. ARBOREM) SICCCUM): 'l'Arbre Sec'. Indubtable que es tracta d'un tipus toponímic existent i no pas rar. *L'Arbre Sec* és un veïnat a l'Empordà situat entre Viladamat i Torroella de Fluvià. I recordo aquest nom repetit en altres paratges, muntanyencs aquests, cap a la zona Berguedà-Ripollès-ACerdanya. Car aquí sí que l'evolució fonètica és ben irreprotxable, en mossàrab: *arboršek* amb la *š* normal del mossàrab (< s) i la quasi forçosa dissim. *Alborxec*, que és exactament la forma més documentada des del *Rept.*; per més que també s'hi hagi pogut dissimilar, eliminant-la, la segona *r*; o bé reduir-se espontàniament el grup *rš* a *š*. En fi, en la forma *Albuysi*² del raval del *Rept.* tindríem la *i* conservada com *i*, cas no rar en varietats mossàrabs (V. DECH s. v. *guisante*) i el -*q* emmudit, com en *al-'anbiq* > cat. *alambí*, i els altres casos que en cito en *EntreDL* III, 121.

Queden les altres vies; que clarament em semblen rebutjables:

4) Un NL post-antroponímic cèltic *ARBUSIACUM, fundat en el cogn. romà ARBUSIUS (Schulze, p. 347; Weisgerber, o. c. 129). Però un NL de base cèltica és ben poc creïble a la costa central valenciana.

5) Pitjor que tot, la idea d'Asín, NP *Abu Ishāq* (Contr. 50): és el seu menyspreu de les normes fonètiques portat al súmmum: de cap manera una *š* àrabica no es podia tornar *e* entre les dues emfàtiques (radicalment obridores) *h*, *q*; ni una *š* no es torna mai *š* (*x*): ¿o és que ens pren per col·legials capaços de creure que *šh* és una *sh* anglesa? (= *š*).

Descartades aquestes, restem en dubte entre les tres teories serioses: per a cada una es poden donar raons favorables, i cap de negativa que tanqui de cop. En la 1), però, la fonètica ens permetria sostenir la base *ARBUSCETUM, però amb terminacions -ELLU o -OLU no ens acostem al nostre nom; *ARBUSCETU ens hi acosta, car donaria **Arbuixet*, però ja fa escrúpol haver d'explicar *Al-* per una contaminació, i l'alteració -*ec* en lloc de -*et* no es justifica; ho agreuja el caràcter excepcional i discutible de la base que cal postular, molt primparada en llatí vulgar; i el pitjor és que la forma *Alburxec* amb -*rx-*, quasi general en la documentació antiga, quasi ens barra el pas amb aquest nexce -*rx-* injustificable.

Amb 2) i 3), tant *Abu-Šākk* com ARBOR SICCU queden sòlidament establerts com a bases existents. És difícil decidir-se entre l'una i l'altra. Es comprèn que enmig de terres on hi ha hagut molta vegetació d'hortes o arbres, un gran arbre mig atut per la vellura o per inundacions, ventades i llamps, vagi ser mirat per la